

Од выдавці

Меншыновы языки од давна занимают важне місце в світовій літературі. Привыкли сме еднак гу тому, што часто іх присутність назначена ест рівночасным перекладом на язык векшыновой группы (або сут присутны лем в тым перекладі). Без автономії стают ся егзотычным прикрасом, своерідном культуровом атракцией для чытателя, якій до властивой лектуры ма еднак приступити в «домінуючым», «народовым» або «медженародным» языку. Сеса публикация ест інча. Возникла з ініціатывы члена меншыновой соспільности, што рішыл перевести на свій язык, шлезскій, вершы выдатного творці приналежного до інчой етнічной меншыны – лемківской. Хоц за каждом з тых соспільности стоїт розвивана століттями і в вельох аспектах неповторна, самобытна історична траектория і сут они ефектом специфічных культуровых, соспільных і достоменностьовых процесів осаджених в одмінных географічных реаліях, то еднак барз вельо іх лучит: тото, же мусят дефініювати власну окреміст в опозиції до культур і языків векшыновых, іх народовых дискурсів і ідеологій, травматычний досвід переслідувань і зазнаних в минулым кривд, протиставліня ся асиміляційным політыкам, трудны реляції з векшыновыма групамі ці борба о узнання власной окремости. Тота остатня, успішна як ходит о Лемків, фурт е отворена для Шлезаків.

Днешня ситуація меншын і вызваня, з якыма ся змагают, доводят до того, же хоснувателі языків, што сут zagrożены перерваньом меджепоколіньовой трансмісії, повинны зо собом бесідувати, ділити ся досвідом, спомагати і лучыти свої силы в обороні власной достоменности і языково-культурового продолжыня. Вказувати, же вельо-язычна комунікация ест нормом, а не вынятком приреченым на загыбель в уніфікуючых глыбинах історіі.

Uod wydowce

Myńszośćowe godki uod downa majum wożny plac we śwjatowyj literaturze. Przibadali'my še ale do tego, iże jejich uobecności zowdy towarziszy przekłod na godka uod wjynkszośćowyj grupy (abo sum uobecne yno w takim przekładze). Pozbawjune autunumije stowajum še egzotycznum uozdobum, kulturowum atrakcyjum dlo uodbjorce, kery ale richticznyj lektury mo še podjunc we godce, co «duminuje», godce «norodowyj» abo «mjyndzynorodowyj». Ta publikacyjo je inkszo. Zrodzula še ze inicjatywy czlunka myńszośćowyj społeczności, kery postanowjul przełozyc na swoja godka, slunsko, wjyrsze uod wybitnego twurce, co przinolezy do inkszyj etnicznyj myńszości – łymkowskij. Choća za koždum z tych grup stoi wjelowjekowo i pod mocum wzglyndum unikalno historyczno trajektorijo i sum uune produktym specyficznych kulturowych, społecznych i tuzsamośćowych procesum, uosadzunych we uodmjynnych geograficznych realjach, moc jich kupluje: mus definiowań wlośnyj uodrymbności we uopozyciji do kulturum i godkum uod wjynkszości, jejich dyskursum i norodowośćowych ideologijum; traumatyczne szprymy prześladowań i doznowanych krziwd; nyzgoda na asymilacyjno politika, czynke relacyje ze wjynkszośćowymi grupami abo walka uo uznańy swojij uodrymbności. Ta uostatno – zakunczuno sukcesym u łymkum, durch aktualno dlo Slunzokum.

Terożno sytuacyjo myńszości i wyzwana, z kerymi še zmogajum, powodujum ale, iże używocze godkum, w kerych mjyndzypokolyńowo transmisyjo je zagrozuno, winni ze sobum godac, dzelic še szprymami, spjrac i kuplowac swuj potyncjal dlo uobrny tuzsamości a godkowo-kulturowego przekazu. Pokazowac, iże wjelogodkowo kumuńikacyjo je normum, a ny yno wyjuntkym, skozanym na sniszczyńy bez unifikatorske zamynta historyje. Poznowac swoja uodrymbność i wpływać na wjynkszo śwjedumość wjynkszośćowych grup.

Познавати свою окреміст і вплити на більшу свідоміст векшыновых груп. Прото збірка, што ей оддаеме в руки читатели, то живе свідоцтво языковой ріжнородности нашой державы, а едновременно фасцинуючого творчого диялогу на літературным пограничы культур і языків, диялогу, што усуват комунікаційны бареры нарастаючы десятьоліттями будувания держав едного народу і едного языка. Його творці вказуют, што не треба нам посередництва векшынового языка, жебы дотерати до шыроко кругу читатели.

Юстина Олько
Варшава, листопад 2021

пер. Олена Дуць-Файфер

Skirz tego tũmik, kery uoddowũmy w wasze ryncce, je ƒywym Ńwjadectwym godkowyj roztũmajtoŃci naszego paũstwa, a spo-
łym z tym – interesantnego, twũrczego djalogu na literackim
pogranĩczu kulturũw i godkũw; djalogu, co likwiduje kũmu-
nikacyjne szpery, kere narosły bez dŃeũntki lot budowaũo
paũstw jednyj nacyje i jednyj godki. Uũnego twũrce pokazujũm,
iŃe ńy potrza nũm postrzedũictwa wjynkszoŃcowyj godki, coby
dotrzić do szerokigo grũna czytoczũw.

Justyna Olko
Warszawa, listopad 2021

przeł. Bartłũmiej Wanot